

(18. 3.)

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging en aanvulling der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), tot regeling van het hooger onderwijs, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 113), wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I.

De artikelen 4; 11, tweede en derde lid; 13, eerste lid; 13, eerste lid; 16, onder *i*, tweede lid; 35; 36; 37; 42, aanvang; 43, aanvang; 44; 49; 56, tweede lid; 59; 65; 74; 78, tweede lid; 92, laatste lid; 93 en 95 van de wet tot regeling van het hooger onderwijs worden gelezen als volgt:

Artikel 4. Openbaar hooger onderwijs wordt gegeven aan:

- gymnasia;
- hoogeschoolen;
- universiteiten.

Artikel 11, tweede en derde lid. Dit examen, voor zoover het mondeling is in het openbaar te houden, wordt afgenomen door leeraren van het gymnasium, onder toezicht van een of meer gecommiteerden, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen. Bij verschil van gevoelen tusschen de leeraren, die het examen hebben afgenomen, en den gecommiteerde of de gecommiteerden omtrent het verlenen van het getuigschrift, beslissen laatstgenoemden.

Het programma van dit examen, alsmede regelen voor de uitoefening van het toezicht van den gecommiteerde of de gecommiteerden, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Artikel 12, eerste lid. Aan alle anderen dan de bij de artikelen 11 en 107a vermelde, wordt eenmaal 'sjaars gelegenheid gegeven, om door het met gunstig gevolg afleggen van gelijk examen, als in artikel 11 vermeld, bij eene door Ons te benoemen commissie, gelijk getuigschrift te verkrijgen.

Artikel 13, eerste lid. Zij, die het eindexamen van de hoogere burgerschoolen met vijfjarigen cursus met goed gevolg hebben afgelegd, worden bij de in de artikelen 11 en 12 omschreven examens alleen geëxamineerd in de vakken, waarin zij bij het door hen afgelegd examen niet zijn geëxamineerd.

Artikel 16, onder *i*, tweede lid. Tot het geven van dit onderwijs zijn ook benoembaar zij, die in het bezit zijn van een

diploma, waaruit blijkt dat zij met gunstig gevolg een kerkelijk examen in de Hebreuwsche taal hebben afgelegd, indien dit diploma hun recht geeft om hetzij als Bedienaar van den Godsdienst, hetzij als godsdienstleeraar op te treden. Hetzelfde geldt voor de Nederlandsch-Israëlietische en Portugeesch-Israëlietische godsdienstonderwijzers van den hoogsten en middelsten rang.

Artikel 35. Er zijn drie Rijkswijzigingen, gevestigd te Leiden, te Utrecht en te Groningen.

Er kan te Amsterdam eene gemeentelijke universiteit gevestigd zijn.

Artikel 36. De gemeentelijke universiteit te Amsterdam heeft ten aanzien van de door haar af te nemen examens en te verlenen doctorale graden gelijke rechten als de Rijkswijzigingen, mits zij voldoe aan al de eischen, krachtens de wet ten opzichte van den omvang van het onderwijs, de promotiën, de examens en de toelating daartoe voor de Rijkswijzigingen gesteld, en bovendien de aanstelling van de hoogleeraren aan Onze bekrachtiging worde onderworpen.

Artikel 37. De besluiten van den gemeenteraad betreffende de inrichting van de in het voorgaande artikel bedoelde universiteit worden aan Ons medegedeeld en niet ten uitvoer gelegd, vóór dat gebleken is, dat daartegen geene bedenking bestaat. Dit laatste wordt geacht het geval te zijn, indien binnen twee maanden na ontvangst van het besluit door Ons niet is beslist.

Artikel 42, aanvang. Aan elke universiteit wordt van Rijkswijzigingen onderwijs gegeven:

Artikel 43, aanvang. Aan ten minste ééne universiteit wordt van Rijkswijzigingen bovendien onderwijs gegeven:

Artikel 44. Aan eene of meer der universiteiten kan, wanneer Wij het noodig oordeelen, van Rijkswijzigingen onderwijs worden gegeven in vakken, niet vermeld in de artikelen 42 en 43.

Artikel 49. Elk jaar worden, beurtelings aan iedere universiteit, tien prijsvragen uitgeschreven, twee in elke faculteit. Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de faculteit, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

Artikel 56, tweede lid. Hoogleeraren, het lidmaatschap van eene der beide Kamers der Staten-Generaal aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van rechtswege op non-activiteit en genieten de helft hunner jaarwedde als verlof-traktement.

Artikel 59. Buitengewone hoogleeraren en lectoren worden door Ons, curatoren en de faculteit gehoord, benoemd. Zij genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas.

Ontslag wordt niet verleend dan op eigen verzoek, of nadat curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Buitengewone hoogleeraren zijn leden der faculteit, waarbij zij zijn benoemd.

Waar in de artikelen 51, 52, 56, 57, 58 en 75 van hoogleeraren gesproken wordt, zijn hieronder buitengewone hoogleeraren niet begrepen.

Artikel 65. Hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn eens of meermalen het onderwijs aan eene Rijkswijziging bijwoont, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 250.

Artikel 74. De gezamenlijke gewone hoogleeraren vormen den senaat der universiteit. Buitengewone alsmede eervol ontslagen hoogleeraren hebben in den senaat zitting met raadgevende stem.

De hoogleeraar, die het voorzitterschap bekleedt, draagt den titel van rector-magnificus.

Hij wordt voor den duur van elk studiejaar door Ons benoemd uit eene door den senaat opgemaakte voordracht van drie gewone hoogleeraren, waarbij de aftredende rector-magnificus buiten aanmerking blijft.

Artikel 78, tweede lid. De hoogleeraren van iedere faculteit kiezen bij volstreekte meerderheid van stemmen uit de gewone hoogleeraren een voorzitter en een secretaris, die na vier jaren aftreden. Zij zijn niet dadelijk weder benoembaar.

Artikel 92, laatste lid. De doctoren in de rechtswetenschap en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, zijn bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de gronden van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.

Artikel 93. De doctoren in de staatswetenschap en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, zijn bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de staathuishoudkunde, de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddelen, en in de gronden van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.

Artikel 95. De doctoren in de wis- en sterrekunde en die in de wis- en natuurkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van een dezer graden zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte B, vermeld in de artikelen 70 en 71 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 59).

De doctoren in de scheikunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte B, vermeld in artikel 72 van genoemde wet.

De doctoren in de aard- en delfstofkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte A, vermeld in artikel 70 van genoemde wet.

De doctoren in de plant- en dierkunde en zij, die tot de promotie ter verkrijging van dezen graad zijn toegelaten, hebben gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte A, vermeld in artikel 70 van genoemde wet.

Artikel II.

Artikel 9, vijfde lid, der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt.

Artikel III.

Titel II, hoofdstuk II, der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt en wordt vervangen door het volgende hoofdstuk:

HOOFDSTUK II.

VAN DE HOOGESCHOLEN.

Eerste afdeling.

Algemeene bepaling.

Artikel 32.

Er worden van Rijkswegen drie hoogeschoolen gevestigd, eene technische hoogeschool, eene landbouwhoogeschool en eene handelshoogeschool.

De vestiging der landbouwhoogeschool en der handelshoogeschool worden elk bij afzonderlijke wet geregeld.

Tweede afdeling.

VAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Artikel 32 a.

De polytechnische school te Delft wordt de technische hoogeschool.

Artikel 32 b.

De technische hoogeschool bevat de navolgende afdelingen:

a. de afdeling der algemeene wetenschappen;

b. de afdeling der weg- en waterbouwkunde;

c. de afdeling der bouwkunde;

d. de afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en electrotechniek;

e. de afdeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde.

Elke afdeling kan bij algemeenen maatregel van bestuur in onderafdeelingen worden verdeeld.

Artikel 32 c.

Voor zoover niet door deze wet bepaald, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld:

a. de inwendige inrichting van de technische hoogeschool;

b. het beheer door curatoren, en voor zooveel dit noodig zal blijken door rector-magnificus en assessoren, te voeren en de overige werkkring van die colleges;

c. het toelatingsexamen, de daarvan te verleenen vrijstellingen, de voorwaarden voor de verleening van den doctorstitel, de wijze, omvang en duur van de examens en promotiën; de tijdstippen, waarop zij gehouden, en al wat verder daarop betrekking heeft.

§ 2. *Van het onderwijs.*

Artikel 32 d.

Aan de technische hoogeschool wordt onderwijs gegeven in de navolgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;

b. de theoretische en toegepaste mechanica;

c. de theoretische en toegepaste natuurkunde;

d. de algemeene of physische scheikunde, de anorganische en organische scheikunde en hare toepassingen, de analytische scheikunde;

e. de theoretische en experimenteele hydraulica;

f. de waterbouwkunde;

g. de aanleg en exploitatie van wegen en brugbouw;

h. de architectuur;

i. de werktuigbouwkunde;

k. de scheepsbouwkunde;

l. de electrotechniek;

m. de mechanische en de scheikundige technologie;

n. de technische hygiëne;

o. de algemeene en toegepaste microbiologie;

p. de microscopische anatomie;

q. de delfstof- en aardkunde;

r. de mijnkunde, metallurgie en docimasie;

s. het landmeten, het waterpassen en de geodesie;

t. het meten en wegen in verband met den ijk;

u. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;

v. het technisch teekenen;

w. het handteekenen en boetseeren;

x. de decoratieve kunst;

ij. de kunstgeschiedenis;

z. de staathuishoudkunde;

aa. het staats-, administratief- en handelsrecht;

bb. de bedrijfsleer en het boekhouden;

cc. de aardrijkskunde;

dd. de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;

ee. de cultuurgeschiedenis;

ff. de verbandleer.

Bovendien worden practische oefeningen in de laboratoria en de proefstations, alsmede in de bewerking van hout en metalen gehouden.

Artikel 32 e.

Wanneer Wij het noodig oordeelen, kan onderwijs worden gegeven in vakken, niet vermeld in artikel 32 d.

§ 3. *Van de hulpmiddelen van het onderwijs, de prijsvragen en de beurzen*

Artikel 33.

Tot aanbouw, onderhoud en verbetering der gebouwen, voor het meubilair en tot aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs worden jaarlijks de vereischte gelden van Rijkswege beschikbaar gesteld.

Het beheer en gebruik dier verzamelingen en hulpmiddelen wordt door Ons geregeld, curatoren gehoord.

Artikel 33 a.

Telken jare worden, beurtelings in iedere afdeling, eene of meer prijsvragen uitgeschreven, het aantal te bepalen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, curatoren gehoord.

Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de afdeling, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

Artikel 33 b.

Telken jare wordt een bedrag van ten hoogste f 10 000 van Rijkswege beschikbaar gesteld, ten einde daaruit, op voordracht van curatoren, aan een of meer gediplomeerden, die den doctoralen graad wenschen te verwerven, gelden voor het ondernemen van eene buitenlandsche studiereis te doen verstrekken en voor zooveel noodig aan onvermogene studenten van buitengewonen aanleg beurzen, ten bedrage van niet meer dan f 800, te doen toekennen.

§ 4. *Van de docenten en beambten.*

Artikel 33 c.

De hoogleeraren worden door Ons benoemd en ontslagen.

Voor elke te vervullen plaats wordt door curatoren eene met redenen omkleede aanbevelingslijst aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangeboden.

Bij deze aanbevelingslijst wordt het advies van rector-magnificus en assessoren en van de afdeling, waarin de te benoemen hoogleeraar zal optreden, overgelegd.

Ontslag wordt niet ontleend dan op eigen verzoek, of nadat curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Eervol ontslagen hoogleeraren behouden den titel van hoogleeraar.

Artikel 33 d.

De hoogleeraren genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas, waarvan het bedrag door Ons is vast te stellen.

Artikel 33 e.

Elk hoogleeraar wordt benoemd tot het onderwijs van bepaalde vakken, in zijne aanstelling uitgedrukt. Deze kunnen door Ons worden verminderd of gewijzigd.

Tegen zijne wil kan een hoogleeraar niet met het onderwijs in andere vakken worden belast.

Artikel 33 f.

Het staat iederen hoogleeraar vrij om, met goedkeuring van curatoren, behalve de hem opgedragene, nog andere lessen te geven.

De besluiten van curatoren tot het verlenen of weigeren dier goedkeuring worden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken medegedeeld en kunnen door Ons vernietigd worden.

Artikel 33 g.

Aan hoogleeraren kan met Onze goedkeuring worden toegestaan de hun opgedragen vakken van onderwijs met elkander te verwisselen.

Artikel 33 h.

De hoogleeraren bekleeden geene ambten of bedieningen dan met Onze toestemming.

Hoogleeraren, het lidmaatschap van eene der beide Kamers der Staten-Generaal aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van rechtswege op non-activiteit en genieten de helft hunner jaarwedde als verlof-traktement.

Artikel 33 i.

Zonder schriftelijke vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mogen de gewone hoogleeraren niet optreden als technisch adviseur of zich belasten met het ontwerpen, uitvoeren of toezicht houden over werken.

Artikel 33 k.

Met het einde van het studiejaar, waarin een hoogleeraar den ouderdom van zeventig jaren bereikt, wordt hem ontslag verleend.

Op voorstel van de afdeling kan aan den hoogleeraar, wien op grond van het eerste lid van dit artikel ontslag is verleend, met goedkeuring van curatoren, worden toegestaan lessen te blijven geven in aan te wijzen vakken. Deze worden op de gewone wijze aangekondigd.

Voor de toepassing van artikel 32d tellen deze lessen niet mede.

Artikel 33 l.

Buitengewone hoogleeraren en lectoren worden door Ons, curatoren, den rector-magnificus en assessoren en de afdeling gehoord, benoemd. Zij genieten eene jaarwedde uit 's Rijks kas.

Ontslag wordt niet verleend dan op eigen verzoek, of nadat curatoren zijn gehoord; dezen geven deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies.

Buitengewone hoogleeraren zijn leden van het bestuur der afdeling, waarbij zij zijn benoemd.

Waar in de artikelen 33c, 33d, 33h, 33i en 33k van hoogleeraren gesproken wordt, zijn hieronder *buitengewone hoogleeraren* niet begrepen.

Artikel 33 m.

Tot het geven van hooger onderwijs aan de technische hoogeschool kunnen privatdocenten door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, curatoren gehoord, tot wederopzeggens worden toegelaten.

Van de inrichtingen, verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs kunnen curatoren, onder door hen te stellen voorwaarden, aan privatdocenten het gebruik vergunnen.

Artikel 33 n.

Bij verhindering of ontstentenis van een hoogleeraar of lector, en in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 33h, worden door Ons tijdelijke maatregelen tot voorziening bevolen, indien het belang van het onderwijs dit vordert.

Artikel 33 o.

De beambten worden benoemd en ontslagen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, die bevoegd is deze taak, wat de lagere beambten betreft, op te dragen aan curatoren.

§ 5. *Van het bijwonen der lessen.*

Artikel 34.

Ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en lectoren is voor elk studiejaar door hem, die dit onderwijs eens of meermalen bijwoont, eene som verschuldigd van f 200, die in 's Rijks schatkist gestort wordt.

Terugbetaling dier gelden geschiedt uitsluitend, indien door overlijden vóór den aanvang der lessen van deze geen gebruik is gemaakt en alsdan op aanvraag der erfgenamen.

Behalve voormelde f 200 wordt ter zake van het onderwijs door hoogleraren en lectoren geenerlei betaling gevorderd.

Artikel 34 a.

Het recht tot het bijwonen van het onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, behoudens het bepaalde bij artikel 34 c.

De inschrijving geschiedt kosteloos; de rector-magnificus geeft daarvan een door hem ondertekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen; zij geldt voor het studiejaar, waarin zij is geschied, en geeft voor dat jaar recht op toegang tot alle lessen alsmede tot alle inrichtingen en verzamelingen der hoogeschool, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 33 en 34 s.

De rector-magnificus gaat niet over tot de inschrijving tenzij hem het bewijs is vertoond, dat de belanghebbende de gelden, bedoeld bij artikel 34, heeft betaald, of tot de promotie is toegelaten, of eene Rijksbeurs geniet, of ter zake van het onderwijs der hoogleraren en lectoren eene som van f 800 heeft betaald.

Artikel 34 b.

Hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn, eens of meermalen niet onderwijs aan de hoogeschool bijwoont, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 250.

Artikel 34 c.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken; de daartoe door hem aan te wijzen personen; curatoren, hoogleraren, lectoren, beambten der hoogeschool en de in artikel 33 m bedoelde privaatsdocenten zijn te allen tijde bevoegd alle lessen aan de hoogeschool bij te wonen,

Hoogleraren en lectoren zijn, ieder voor zooveel hunne lessen betreft, bevoegd gedurende enkele uren aan personen, die niet volgens artikel 34 a zijn ingeschreven, toegang tot hunne lessen te verleen.

Artikel 34 d.

Hij, die in het bezit is van een der in artikel 82 a bedoelde diploma's; of eene Rijksbeurs geniet; of de f 800, bedoeld aan het slot van artikel 34 a, heeft betaald, is van de betaling bij artikel 34 voorgeschreven vrijgesteld. Niettemin is hij na de bij artikel 34 a bedoelde inschrijving gerechtigd tot toegang tot de inrichtingen en verzamelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 34 a, onder het daarbij vermelde voorbehoud.

Aan hem, die slechts enkele lessen van hoogleraren of lectoren wenscht te volgen, kan daartoe door curatoren telkens voor één studiejaar verlof worden verleend. In dat geval is ter zake van dit onderwijs verschuldigd voor lessen, die gegeven worden:

éénmaal per week, f 10;

tweemaal „ „ f 20;

driemaal „ „ f 30;

viermaal of meermalen per week, f 40.

Het tweede en derde lid van artikel 34 zijn op deze gelden van toepassing.

Het recht tot het bijwonen van dit onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, die daartoe niet overgaat tenzij hem het bewijs is vertoond, dat het bedoelde verlof van curatoren verkregen is en de voormelde gelden betaald zijn.

De rector-magnificus geeft van die inschrijving een door hem ondertekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

Curatoren verstrekken hem op vertoon van dat bewijs eene verklaring tot welke der inrichtingen en verzamelingen in het eerste lid van dit artikel vermeld hij mag worden toegelaten, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 33 en 34 s.

§ 6. Van het beheer en het toezicht.

Artikel 34 e.

Aan de technische hoogeschool is een college van curatoren,

bestaande uit drie of vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Om de twee jaren treedt een hunner af; de aftredende is weder benoembaar.

Het college van curatoren stelt een huishoudelijk reglement voor zijne werkzaamheden vast en onderwerpt het aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Artikel 34 f.

Curatoren worden bijgestaan door een bezoldigden secretaris, die zijne vaste woonplaats heeft in de gemeente, waar de technische hoogeschool is gevestigd; hij wordt door Ons benoemd en ontslagen. Van de bepaling omtrent de woonplaats kan door Ons, curatoren gehoord, ontheffing worden verleend.

Curatoren zenden te zijner benoeming eene aanbevelingslijst van twee personen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De secretaris treedt om de vijf jaren af en is weder benoembaar. Voor bureaunkosten wordt hem een jaarlijksch abonnement toegestaan. Hij ontvangt vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Artikel 34 g.

Curatoren genieten geene jaarwedde. Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Artikel 34 h.

Curatoren waken voor de getrouwe naleving van deze wet en van alle krachtens haar uitgevaardigde verordeningen, voor zooveel de technische hoogeschool betreft.

Artikel 34 i.

Maken hoogleraren, lectoren of beambten bij de technische hoogeschool zich aan plichtverzuim of wangedrag schuldig, dan nemen curatoren de vereischte maatregelen van spoedeischenden aard, waaronder schorsing ten hoogste voor zes weken, en doen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken de noodige voorstellen, zelfs tot ontslag.

Artikel 34 k.

Curatoren doen jaarlijks vóór 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een uitvoerig verslag van den staat der hoogeschool gedurende den afgelopen cursus en zenden hem vóór 15 Juni eene begroting der uitgaven voor het volgend burgerlijk jaar.

Artikel 34 l.

De gezamenlijke gewone hoogleraren vormen den senaat der hoogeschool. Buitengewone alsmede eervol ontslagen hoogleraren hebben in den senaat zitting met raadgevende stem. De senaat stelt een reglement vast voor zijne vergaderingen.

De hoogleraar, die het voorzitterschap bekleedt, draagt den titel van rector-magnificus.

Hij wordt voor den duur van drie achtereenvolgende studie-jaren door Ons benoemd uit eene door den senaat opgemaakte voordracht van drie gewone hoogleraren, waarbij de aftredende rector-magnificus buiten aanmerking blijft.

Artikel 34 m.

Bij den senaat is een secretaris.

Hij wordt door den senaat uit de gewone hoogleraren benoemd voor den duur van drie achtereenvolgende studie-jaren en treedt af op hetzelfde tijdstip als de rector-magnificus.

Artikel 34 n.

De rector-magnificus en de secretaris ontvangen ieder voor de waarneming van hunne betrekking eene toelage, door Ons te bepalen. Uit die van den secretaris worden tevens de bureaukosten bestreden.

Artikel 34 o.

De rector-magnificus wordt in zijne werkzaamheden bijgestaan door assessoren.

Assessoren zijn de voorzitters der afdelingen.

Bij verhindering of ontstentenis van den rector-magnificus worden zijne werkzaamheden door den oudste in jaren der

assessoren waargenomen. Bij verhindering of ontstentenis van den secretaris treedt zijn laatste aanwezige voorganger op.

Artikel 34 p.

De gezamenlijke hoogleraren eener afdeeling vormen het afdeeliningsbestuur.

Elk afdeeliningsbestuur kiest bij volstrekte meerderheid van stemmen uit de gewone hoogleraren een voorzitter en een secretaris voor den duur van twee achtereenvolgende jaren. Na verloop van twee jaren, en vervolgens ieder jaar, treedt een van beiden af.

Artikel 34 q.

De senaat, de rector-magnificus en elk hoogleraar in het bijzonder geven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan curatoren alle noodige inlichtingen en berichten.

Artikel 34 r.

De handhaving der tucht onder de studenten is opgedragen aan den rector-magnificus.

Artikel 34 s.

Bij overtreding der tucht of bij wangedrag waarschuwt of berispt de rector-magnificus.

In buitengewone gevallen, ter beoordeeling van den senaat, alsmede indien een student, bij den rector-magnificus of bij den rector-magnificus en assessoren ontboden, moedwillig niet verschijnt, is de senaat bevoegd den overtreder den toegang tot de hoogeschool voor een tijdvak van ten minste een jaar en ten hoogste vijf jaren te ontzeggen.

Van de uitspraak des senaats kan door belanghebbenden bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in hooger beroep worden gekomen.

Artikel IV.

Aan artikel 51 wordt als laatste lid toegevoegd:

Eervol ontslagen hoogleraren behouden den titel van hoogleraar.

Artikel V.

Aan artikel 58 wordt als laatste twee leden toegevoegd:

Op voorstel van de faculteit kan aan den hoogleraar, wien op grond van het eerste lid van dit artikel ontslag is verleend, met goedkeuring van curatoren, worden toegestaan lessen te blijven geven in aan te wijzen vakken. Deze worden op de gewone wijze aangekondigd.

Voor de toepassing van de artikelen 42 en 43 tellen deze lessen niet mede.

Artikel VI.

Het opschrift van Titel II, hoofdstuk IV, der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt gelezen als volgt:

Van de wetenschappelijke graden, getuigschriften en diploma's.

Artikel VII.

Na het opschrift van Titel II, hoofdstuk IV, der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd vijf nieuwe artikelen 82 a, 82 b, 82 c, 82 d en 82 e, luidende als volgt:

Artikel 82 a. Aan de technische hoogeschool zijn de volgende diploma's verkrijgbaar:

- 1°. van civiel-ingenieur;
- 2°. van bouwkundig ingenieur of architect;
- 3°. van werktuigkundig ingenieur;
- 4°. van scheepsbouwkundig ingenieur;
- 5°. van electrotechnisch ingenieur;
- 6°. van scheikundig ingenieur of technoloog;
- 7°. van mijningenieur.

Aan hen, die in het bezit zijn van een of meer dezer diploma's, kan door den senaat en ten overstaan van dat lichaam of van

eene commissie uit zijn midden na openbare verdediging van een proefschrift een doctoraat in de technische wetenschap worden verleend.

Artikel 82 b. Alle examens aan de technische hoogeschool worden afgenomen door de afdeeliningsbesturen, zoo noodig te dien einde aangevuld met een of meer hoogleraren, tot eene andere afdeeling behorende, en met een of meer deskundigen buiten de hoogeschool, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daartoe aan te wijzen.

Het afdeeliningsbestuur vergadert tot het houden van examens met ten minste drie leden. Omtrent den uitslag van een afgelegd examen wordt bij meerderheid van stemmen beslist. Staken de stemmen, dan wordt de geëxamineerde beschouwd te zijn afgewezen.

De deskundigen buiten de hoogeschool genieten uit 's Rijks kas vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Artikel 82 c. Voor het afleggen van elk examen aan de technische hoogeschool wordt eene som van f 50 betaald.

In geval van afwijzing wordt voor de eerste herhaling van een examen geene betaling gevorderd.

Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

De toekenning van den doctoralen graad geschiedt kosteloos.

Artikel 82 d. De senaat heeft het recht om, op voordracht van een afdeeliningsbestuur, wegens zeer uitstekende verdiensten, aan Nederlanders of vreemdelingen het doctoraat in de technische wetenschap *honoris causa* te verleenen.

Artikel 82 e. Hij, die krachtens deze wet of krachtens vroegere wetten of verordeningen hier te lande een diploma van civiel-ingenieur, bouwkundig ingenieur of architect, werktuigkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, electrotechnisch ingenieur, scheikundig ingenieur of technoloog, of mijningenieur (mijningenieur) verkregen heeft, is bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de technische wetenschappen, waarin hij ter verkrijging van zijn diploma een examen heeft afgelegd. Hij behoort echter daartoe in het bezit te zijn van het getuigschrift van goed zedelijk gedrag, vermeld in artikel 16.

Artikel VIII.

Na artikel 84 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt ingevoegd een nieuw artikel 84 a, luidende als volgt:

Artikel 84 a. Van het afleggen van de in het vorig artikel bedoelde examens kan geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld de bezitter van een diploma of getuigschrift, afgegeven door buitenlandsche universitaire instellingen van onderwijs of onderzoek, mits hij op het tijdstip, waarop het diploma of het getuigschrift werd verkregen, geen ingezetene van het Rijk was.

Door Ons worden bij besluit, den Raad van State gehoord, na ingewonnen advies van ieder der senaten der Rijks-universiteiten, de bedoelde instellingen aangewezen, alsmede de diploma's en getuigschriften en de daaraan te verleenen vrijstellingen omschreven.

Artikel IX.

Tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 85 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende als volgt:

Van het bezit van een der in de artikelen 11 en 12 vermelde getuigschriften is, voor de faculteit, waarvoor hem eenige vrijstelling is verleend, vrijgesteld de bezitter van een in Ons, in artikel 84 a bedoeld, besluit omscheven diploma of getuigschrift.

Artikel X.

Artikel 85 bis wordt artikel 85 a en wordt gelezen als volgt:

Artikel 85 a. Met het getuigschrift, in artikel 11 vermeld, wordt eveneens gelijk gesteld het getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën, afgegeven door buitenlandsche instellingen van onderwijs of onderzoek, mits:

- 1°. de eischen, voor het verkrijgen van het getuigschrift gesteld, voldoende waarborg opleveren, dat de bezitter bekwaam is om tot de studie aan eene Nederlandsche universiteit over te gaan;

2°. de bezitter op het tijdstip, waarop het getuigschrift werd verkregen, geen ingezetene van het Rijk was.

Door Ons worden bij besluit, den Raad van State gehoord, en na ingewonnen advies van ieder der senaten van de Rijksuniversiteiten, de bedoelde buitenlandsche instellingen aangewezen, alsmede de getuigschriften omschreven, welke met het getuigschrift, in artikel II vermeld, worden gelijkgesteld.

Zulk eene aanwijzing kan te allen tijde op gelijke wijze worden ingetrokken.

Artikel XI.

Tusschen de artikelen 96 en 97 der wet tot regeling van het hooger onderwijs wordt ingevoegd artikel 96 a, luidende als volgt:

Artikel 96 a. De doctoren in de klassieke letterkunde en zij, die het examen, laatstelijk voorafgaande aan dat ter verkrijging van dezen graad, met gunstig gevolg hebben afgelegd, hebben, voor zooveel de oude geschiedenis betreft, gelijke bevoegdheid als de bezitters der acte, vermeld in het eerste lid van artikel 74 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

Artikel XII.

Artikel 98 der wet tot regeling van het hooger onderwijs vervalt.

Artikel XIII.

Na het opschrift van Titel III der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd de woorden:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepaling.

Artikel XIV.

Tusschen de artikelen 102 en 103 der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden ingevoegd de woorden:

HOOFDSTUK II.

Van instellingen tot opleiding van leeraren voor kerkgenootschappen of kweekelingen voor den geestelijken stand, die op 1 Januari 1903 ondersteuning uit 's Rijks kas genieten.

Artikel XV.

Na artikel 107 der wet tot regeling van het hooger onderwijs worden vier nieuwe hoofdstukken ingevoegd, luidende:

HOOFDSTUK III.

Van de bijzondere gymnasia.

Artikel 107 a.

Met het getuigschrift, in artikel II vermeld, wordt gelijkgesteld het getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën door bijzondere gymnasia met zesjarigen cursus aan hunne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, afgegeven, mits:

1°. het getuigschrift is afgegeven ten gevolge van een gelijk examen als in artikel II vermeld, voor zoover het mondeling is in het openbaar gehouden en afgenomen door leeraren van het gymnasium onder toezicht van een of meer geëmmitteerden, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen, met dien verstande dat, bij verschil van gevoelen omtrent het verlenen van het getuigschrift tusschen de leeraren, die het examen hebben afgenomen, en den geëmmitteerde of de geëmmitteerden, de beslissing aan laatstgenoemden is gelaten.

Regelen voor de uitoefening van het toezicht van den geëmmitteerde of de geëmmitteerden, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld;

2°. in alle vakken, vermeld in artikel 5, onder a—m, doch niet opgenomen in het programma, bedoeld in het derde lid van artikel II, in den loop van den zesjarigen cursus onderwijs wordt gegeven, en wel in de gezamenlijke vakken ten minste evenveel uren als volgens het algemeen leerplan, bedoeld

in artikel 7, voor de gezamenlijke vakken aan een openbaar gymnasium besteed moeten worden;

3°. de leeraren bij hunne aanstelling in het bezit zijn van een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het hoofd van het bestuur der gemeente of der gemeenten, waarin zij gedurende de laatste twee jaren hebben gewoond;

4°. van elke aanstelling van een leeraar kennis wordt gegeven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met overlegging van eene opgave van de getuigschriften en diploma's, die de aangestelde bezit, alsmede van een staat van zijn dienst als leeraar, en voor zooveel de aangestelde voor een vak, waarin hij onderwijs geeft of zal geven, niet in het bezit is van een graad van doctor, een diploma of een akte van bekwaamheid, in artikel 16 gevorderd voor de leeraren der openbare gymnasia, de aanstelling is bekrachtigd door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken;

5°. de leeraren in het bezit zijn van een bewijs, dat het getuigschrift van goed zedelijk gedrag en voor zooveel zij een akte van bekwaamheid, in artikel 16 gevorderd voor de leeraren der openbare gymnasia, bezitten, de akte van bekwaamheid door burgemeester en wethouders der gemeente, waar het onderwijs zal gegeven worden, zij gezien en in orde bevonden;

6°. de lokalen, waarin de lessen gegeven worden, gedurende de lesuren, steeds toegankelijk zijn voor den inspecteur der gymnasia, in wiens amtsgebied het gymnasium is gevestigd, en hem de toegang op zijne aanvraag onverwijld wordt verleend;

7°. de curatoren en de rector den voornoemden inspecteur de verlangde inlichtingen verschaffen omtrent de school en het onderwijs.

Door Ons worden bij besluit, den Raad van State gehoord, de bijzondere gymnasia, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, aangewezen.

Komt een bijzonder gymnasium de gestelde voorwaarden niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107 b.

Omtrent de afgifte van het bewijs, vermeld onder 5° van het voorgaande artikel, wordt uiterlijk binnen vier weken, te rekenen van den dag, waarop de aanvraag daartoe is geschied, door burgemeester en wethouders der gemeente beslist.

Van die beslissing, of wanneer binnen dien termijn de beslissing niet is kenbaar gemaakt aan hem, die het onderwijs wensch te geven, wordt beroep toegelaten op Gedeputeerde Staten.

Na afwijzing door Gedeputeerde Staten, of indien binnen den tijd van zes weken hunne beschikking niet aan den belanghebbende is kenbaar gemaakt, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

Artikel 107 c.

De bekrachtiging door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van de aanstelling van eenen leeraar, bedoeld in artikel 107 a, onder 4°, wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de ontvangst der aanvraag, daarop gene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij eene met redenen omkleede beschikking worden geweigerd.

Artikel 107 d.

Telken jare wordt voor de aangewezen gymnasia de tijd, waarop de geëmmitteerde of de geëmmitteerden voor het houden van toezicht op het examen beschikbaar zullen zijn, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bepaald.

Artikel 107 e.

Aan de besturen van de bijzondere gymnasia, bedoeld in artikel 107 a, wordt uit 's Rijks kas subsidie verleend, mits het gymnasium staat onder het bestuur van eene instelling of vereniging, die rechtspersoonlijkheid bezit.

Het subsidie wordt verleend:

1°. per wekelijks gegeven lesuur tot een maximum getal lesuren, dat overeenstemt met het getal, dat wekelijks volgens

het algemeen leerplan, bedoeld in artikel 7, aan het onderwijs in de vakken, vermeld in art. 5, onder *a-m*, aan een openbaar gymnasium besteed wordt. Indien het getal leerlingen in eene klasse meer dan vijfentwintig bedraagt en de klasse gesplitst is in twee parallelklassen, komen hierbij twee, en indien het getal leerlingen in eene klasse meer dan vijftig bedraagt en de klasse gesplitst is in drie parallelklassen, drie parallelklassen voor de berekening van het subsidie in aanmerking;

2. tot een bedrag van vijfenveertig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking 30000 zielen of minder bedraagt, en tot een bedrag van vierenvijftig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking de 30000 zielen te boven gaat.

Bovendien wordt eene bijdrage in de aan den rector uit te keeren jaarwedde verleend tot een bedrag van één duizend gulden.

Voor die subsidiën komen niet in aanmerking de bijzondere gymnasia:

a. waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld minder dan tachtig gulden of gemiddeld meer dan tweehonderd gulden per leerling en per jaar;

b. waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf.

De besturen zijn gehouden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken alle inlichtingen te geven, verlangd met betrekking tot litt. *a* en *b* in dit artikel vermeld, en zulks op straffe van verval van aanspraak op de subsidiën.

Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur, dat op de Rijkssubsidiën krachtens dit artikel over het voorgaande jaar aanspraak maakt, zijne daartoe strekkende aanvraag aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

HOOFDSTUK IV.

Van de bijzondere leerstoelen.

Artikel 107 f.

Door Ons kunnen bij besluit, den Raad van State gehoord, na ingewonnen advies van curatoren der Rijks-universiteit of der hoogeschool, den senaat gehoord, instellingen, stichtingen of vereenigingen worden aangewezen als bevoegd om bij eene of meer uitdrukkelijk genoemde faculteiten aan die Rijks-universiteit of bij een of meer uitdrukkelijk genoemde afdelingen der hoogeschool een of meer leerstoelen te vestigen, met opgave van de vakken, waarin door hen, die deze leerstoelen bekleeden, onderwijs zal worden gegeven. De opgave van de vakken kan op gelijke wijze worden gewijzigd.

De in het eerste lid bedoelde aanwijzing kan te allen tijde op gelijke wijze worden ingetrokken. Komt eene aangewezen instelling, stichting of vereeniging de gestelde voorschriften niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107 g.

De instelling, stichting of vereeniging moet rechtspersoonlijkheid bezitten.

Uiterlijk binnen acht maanden na afloop van elk kalenderjaar moet, voor zooveel de leerstoelen betreft, de rekening en verantwoording der instelling, stichting of vereeniging over het afgelopen jaar en uiterlijk één maand vóór den aanvang van elk kalenderjaar de begroting van ontvangsten en uitgaven voor dat jaar aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden overgelegd.

De leerstoel moet staan onder het toezicht van een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden.

Aan de instelling, stichting of vereeniging en den leerstoel betreffende statuten, reglementen, verordeningen en besluiten moeten onverwijld aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden overgelegd. De wijze van aanstelling, schorsing en ontslag der hoogleeraren moet zijn omschreven.

Van elke aanstelling van een hoogleeraar moet worden kennis gegeven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met overlegging van eene opgave van de getuigschriften en diploma's, die de aangestelde bezit, van zijne geschriften, alsmede van een staat van zijne vorige betrekkingen, en voor zooveel de aangestelde voor de faculteit, waarin hij onderwijs geeft of zal geven, niet in het bezit is van een doctoralen

graad, verkregen aan eene Rijks-universiteit of aan eene universiteit, die ten aanzien van de door haar te verlenen doctorale graden gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten, moet de aanstelling aan Onze bekrachtiging worden onderworpen. Deze bekrachtiging van de aanstelling van een hoogleeraar wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de ontvangst der aanvraag daarop geene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij een met redenen omkleed besluit, den senaat der universiteit gehoord, worden geweigerd.

Het college van curatoren en de hoogleeraren zijn gehouden, aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de commissie, bedoeld in artikel 107p, de verlangde inlichtingen te geven omtrent den leerstoel en het onderwijs.

De lessen moeten te allen tijde, behalve voor hen, die gerechtigd zijn de lessen aan de Rijks-universiteit of aan de hoogeschool bij te wonen, ook voor de commissie, bedoeld in artikel 107p, en hare leden toegankelijk zijn.

Artikel 107 h.

De hoogleeraren mogen onder door curatoren der Rijks-universiteit of der hoogeschool te stellen voorwaarden, voor zooveel de plaatsruimte en de beschikbare hulpmiddelen dit gedoogen, gebruik maken van de collegelokalen, inrichtingen, verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs. Hunne lessen worden aangekondigd op het programma, vermeld in artikel 47.

Door curatoren der Rijks-universiteit of der hoogeschool kan hun, op voorstel van den senaat, toegang tot en raadgevende stem in de vergaderingen van den senaat worden verleend. Zij hebben bij plechtigheden der universiteit rang en zitting, een ieder in de faculteit of afdeling, waarbij hij werd aangesteld, na de hoogleeraren der universiteit of hoogeschool.

Hun kan door de faculteit, waarbij zij zijn aangesteld, toegang tot en raadgevende stem in die faculteit worden verleend.

Met goedvinden van de faculteit of afdeling mogen zij bij de universitaire examens in de door hen onderwezen vakken exameneeren. De te dezen opzichte vast te stellen regeling wordt aan de goedkeuring van curatoren onderworpen.

Artikel 107 i.

Op leerstoelen hij de faculteit der godgeleerdheid is, met uitzondering van het bepaalde bij de artikelen 107f, 107g, eerste, derde en zesde lid, en 107h, het bij dit hoofdstuk bepaalde niet van toepassing.

Van de aanstelling, de schorsing of het ontslag van hoogleeraren bij deze faculteit geschiedt, zonder meer, mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

HOOFDSTUK V.

Van de bijzondere universiteiten.

Artikel 107 k.

Door Ons kunnen bij besluit, den Raad van State gehoord, instellingen, stichtingen of vereenigingen worden aangewezen als bevoegd eene bijzondere universiteit te hebben, die ten aanzien van uitdrukkelijk in de aanwijzing te noemen, door haar te verlenen, doctorale graden, gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten.

De door eene in dit hoofdstuk bedoelde bijzondere universiteit afgegeven getuigschriften van met gunstig gevolg afgelegde examens, vereischt ter verkrijging van de in de aanwijzing genoemde doctorale graden, geven, wat de bevoegdheid tot het geven van onderwijs betreft, gedurende drie jaren na den dag, waarop de examens met gunstig gevolg zijn afgelegd, gelijke rechten als de door de Rijks-universiteiten afgegeven getuigschriften van met gunstig gevolg afgelegde gelijke examens.

De in het eerste lid bedoelde aanwijzing kan te allen tijde op gelijke wijze worden ingetrokken. Komt eene aangewezen instelling, stichting of vereeniging de gestelde voorschriften niet of niet langer na, dan wordt de aanwijzing op gelijke wijze ingetrokken.

Artikel 107 l.

De instelling, stichting of vereeniging moet rechtspersoonlijkheid bezitten.

De instelling, stichting of vereeniging moet vrij en onbezwaard bezitten een kapitaal van f100 000, bestaande uit hier te lande gelegen, rentegevende onroerende goederen, uit inschrijvingen op een van de Grootboeken der Nationale Schuld of uit effecten, voorkomende op de lijst, door Onzen Minister van Financiën vastgesteld krachtens artikel 6 der Borgtochtenwet. De onroerende goederen en de effecten mogen niet worden vervreemd, bezwaard of verpand dan na verkregen machtiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en onder door hem te stellen voorwaarden. De effecten moeten in bewaring worden gesteld op eene door Ons aan te wijzen plaats.

Uiterlijk binnen acht maanden na afloop van elk kalenderjaar moet, voorzoveel de bijzondere universiteit betreft, de rekening en verantwoording der instelling, stichting of vereeniging over het afgelopen jaar en uiterlijk één maand vóór den aanvang van elk kalenderjaar de begroting van ontvangsten en uitgaven voor dat jaar aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden overgelegd.

De universiteit moet ten minste drie der vijf faculteiten, genoemd in artikel 41, bevatten. Eene faculteit met minder dan drie gewone hoogleeraren komt hierbij niet in rekening, met dien verstande dat elk hoogleeraar slechts in éene faculteit mag medetellen.

In elke faculteit moet onderwijs gegeven worden in alle vakken, waarin geëxamineerd moet worden bij de examens, vereischt ter verkrijging van den doctoralen graad, waaraan rechten als bedoeld in artikel 107 k, zullen worden ontleend.

De universiteit moet staan onder het toezicht van een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden.

Alle de instelling, stichting of vereeniging en de universiteit betreffende statuten, reglementen, verordeningen en besluiten moeten onverwijld aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden overgelegd. De wijze van aanstelling, schorsing en ontslag der hoogleeraren en andere docenten moet zijn omschreven, terwijl de geldelijke positie van een uit hoofde van overtuigingswisseling ontslagen of op non-activiteit gesteld hoogleeraar moet zijn geregeld.

Van elke aanstelling van hoogleeraren en andere docenten, moet worden kennis gegeven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met overlegging van eene opgave van de getuigschriften en diploma's, die de aangestelde bezit, van zijne geschriften, alsmede van een staat van zijne vorige bekrachtigingen, en voor zooveel de aangestelde voor de faculteit, waarin hij onderwijs geeft of zal geven, niet in het bezit is van een doctoraal diploma, verkregen aan eene Rijks-universiteit of aan eene universiteit, die ten aanzien van de door haar te verlenen doctorale graden gelijke rechten heeft als de Rijks-universiteiten, moet de aanstelling aan Onze bekrachtiging worden onderworpen. Deze bekrachtiging van de aanstelling van hoogleeraren en andere docenten wordt geacht te zijn verleend, indien binnen twee maanden na de dagteekening der aanvraag daarop geene beschikking is genomen of de beslissing daarop niet is verdaagd. De beslissing kan slechts eenmaal voor den tijd van ten hoogste twee maanden worden verdaagd en de bekrachtiging kan slechts bij eene met redenen omkleede beschikking worden geweigerd.

Het college van curatoren, de hoogleeraren en de andere locenten zijn gehouden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de commissie, bedoeld in artikel 107 p, de verlangde nlichtingen te geven omtrent de universiteit en het onderwijs.

De lessen, examens en promotiën, alsmede de inrichtingen n verzamelingen, moeten te allen tijde, voor de commissie, edoeld in artikel 107 p, en hare leden toegankelijk zijn.

De doctorale graden mogen slechts worden verkregen door het fleggen van gelijke, in het openbaar te houden, faculteits-examens n het voldoen aan gelijke voorwaarden, als vastgesteld bij den gemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 84, met en verstande, dat zij slechts door den senaat en ten overstaan n dat lichaam of van eene commissie uit zijn midden mogen orden verleend, na eene openbare promotie op proefschrift: welke omotie moet gehouden worden naar een over te leggen reglement n orde, dat genoegzame waarborgen biedt voor vrije bestrijding. et doctoraal diploma moet om rechtsgeldig te zijn door den orzitter der in artikel 107 p bedoelde commissie voor gezien n geteekend.

Tot het afleggen van de examens mogen alleen worden gelaten zij, die in het bezit zijn van een der getuigschriften, emeld in de artikelen 11 en 12, of van een daarmede gelijk steld getuigschrift. Vóór den aanvang van het examen moet

aan de faculteit of aan haar voorzittend lid het getuigschrift worden overgelegd.

Ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en andere docenten moet zijn verschuldigd een bedrag ten minste gelijkstaande aan dat, verschuldigd voor het bijwonen der lessen aan de Rijks-universiteiten. Zij, die eene Rijksbeurs genieten, moeten van de betaling van collegegeld zijn vrijgesteld.

Voor het afleggen van elk examen moet zijn verschuldigd een bedrag ten minste gelijkstaande aan dat, verschuldigd voor het afleggen van de examens aan de Rijks-universiteiten. Vóór den aanvang van het examen moet aan de faculteit of aan haar voorzittend lid worden overgelegd het bewijs, dat de daarvoor gevorderde som is betaald.

Artikel 107 m.

De senaat der universiteit heeft het recht om, op voordracht eener faculteit en na verkregen machtiging van Ons, wegens zeer uitstekende verdiensten, aan Nederlanders of vreemdelingen een der doctoraten, in de aanwijzing genoemd, *honoris causa* te verlenen.

Artikel 107 n.

Uit 's Rijks kas kan aan de besturen der in dit hoofdstuk bedoelde instellingen, stichtingen of vereenigingen, ter tegemoetkoming in de kosten van de voorziening in onderwijs-lokalen, subsidie worden verleend.

Het subsidie gaat over een tijdvak van vijftientig jaar een bedrag van f 100 000 niet te boven. Bij sluiting van eene bijzondere universiteit of bij intrekking van hare aanwijzing stort de instelling, stichting of vereeniging in 's Rijks kas terug, hetgeen zij over de jaren, verloopen sedert de verleening van het eerste subsidie, meer heeft genoten dan f 4000 's jaars.

Aan elke universiteit kunnen van Rijkswegen tien beurzen worden verleend, ieder van f 500, ter ondersteuning van onvermogende studenten van buitengewonen aanleg.

Deze beurzen worden door Ons toegekend, curatoren gehoord.

Artikel 107 o.

Het in dit hoofdstuk bepaalde is, met uitzondering van het bepaalde in artikel 107 l, vierde lid, niet van toepassing op de faculteit der godgeleerdheid.

Van de aanstelling, de schorsing of het ontslag van hoogleeraren of andere docenten bij deze faculteit geschiedt, zonder meer, mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

HOOFDSTUK VI.

Van het toezicht op het bijzonder hooger onderwijs, bedoeld in beide voorgaande hoofdstukken.

Artikel 107 p.

Er is eene commissie van toezicht op de bijzondere leerstoelen en de bijzondere universiteiten, bestaande uit ten minste vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Om de twee jaren treedt een hunner af; de aftredende is weder benoembaar.

De uitoefening van het toezicht op het bijzonder hooger onderwijs, bedoeld in de beide voorgaande hoofdstukken, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld, met inachtneming van het in deze wet bepaalde.

Artikel 107 q.

De leden der commissie genieten geene jaarwedde. Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Artikel 107 r.

De commissie ziet toe, of de in de beide voorgaande hoofdstukken gegeven voorschriften door de aangewezen instellingen of vereenigingen worden nageleefd. Bij niet- of niet langer naleving ervan geeft zij onverwijld kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Zij is bevoegd, zoo noodig door eene schriftelijke, onderteekende verklaring te verlangen, zich te overtuigen of een proefschrift als in artikel 107 l, elfde lid, bedoeld door den doctorandus zelve bewerkt en gesteld is.

De commissie doet jaarlijks vóór 1 November aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een beredeneerd verslag van hare werkzaamheden toekomen.

Bij dat verslag wordt, voor elke universiteit, bedoeld in artikel 107*k*, afzonderlijk, een rapport gevoegd over de door die universiteit verleende doctorale graden, de bij die universiteit verdedigde proefschriften en de door die universiteit afgenomen examens.

Artikel 107*s*.

De commissie of een of meer daartoe aangewezen leden kunnen, zoo dikwijls daartoe uitgenoodigd, de vergaderingen van de colleges van curatoren, bedoeld in de beide voorgaande hoofdstukken, bijwonen.

Artikel XVI.

Na artikel 126 wordt ingevoegd een artikel 127, luidende als volgt:

Artikel 127. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „hooger-onderwijswet”.

Artikel XVII.

De vóór het in artikel XXIII vermelde tijdstip, ingevolge artikel 41 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), in 's Rijks schatkist gestorte gelden mogen in mindering worden gebracht van de som van f 800, bedoeld aan het slot van artikel 34*a* der hooger-onderwijswet.

Artikel XVIII.

Zij, die vóór het in artikel XXI vermelde tijdstip, krachtens de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, hier te lande een diploma van technoloog, civiel-ingenieur, architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur of mijnen-ingenieur hebben verkregen, worden, op vertoon van dat diploma, toegelaten tot de promotie ter verkrijging van het doctoraat in de technische wetenschap.

Artikel XIX.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald van welke der examens, af te nemen aan de technische hoogeschool, zijn vrijgesteld zij, die op het in artikel XXIII vermelde tijdstip een of meer der in de artikelen 59, 60, 61, 62, 63, 64 en 65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) bedoelde examens met gunstig gevolg hebben afgelegd.

Artikel XX.

Het diploma van technoloog, vóór het in artikel XXIII vermelde tijdstip verkregen krachtens de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, geeft gelijke bevoegdheid als het diploma van scheikundig ingenieur of technoloog, vermeld in artikel 82*a* der hooger-onderwijswet; het diploma van civiel ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van civiel ingenieur; het diploma van architect of bouwkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van bouwkundig ingenieur of architect; het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur; het diploma van werktuigkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van werktuigkundig

ingenieur; en het diploma van mijnen-ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van mijnningenieur.

Artikel XXI.

In de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), houdende regeling van het middelbaar onderwijs, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 143), 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78) en 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 123), worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Titel II, hoofdstuk II, en de artikelen 12, onder *d*, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65 en 67, derde lid, vervallen;

2°. in artikel 55, eerste lid, wordt voor „landbouw- of polytechnische school” gelezen „of landbouwschool”;

3°. In artikel 66, tweede lid, vervallen „, alsmede voor het eerste examen A voor technoloog, en het eerste en tweede examen A en B voor civiel, bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur” en „, technoloog, civiel bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur”;

4°. In artikel 82 vervalt „technoloog, civiel ingenieur, architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur, mijnen-ingenieur”.

Artikel XXII.

Op de leeraren, die vóór 1 Januari 1906 aangesteld worden aan eene der binnenlandsche bijzondere scholen van hooger onderwijs, opgenomen in het Koninklijk besluit van 7 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 143), is het bepaalde in artikel 107*a*, eerste lid, onder 4°., niet van toepassing.

Artikel XXIII.

Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Alsdan wordt in alle wetten, waar voorkomen de woorden „polytechnische school”, daarvoor gelezen „technische hoogeschool”.

Artikel XXIV.

Op Onzen last wordt de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), met de daarin door of ten gevolge van vroegere wetten en van deze wet gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen, zoo spoedig mogelijk na de tot standkoming van deze wet in eene doorlopend genummerde reeks van titels, hoofdstukken en artikelen samengevat en met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of gedeelten van artikelen van vroegere wetten of van deze wet en met inachtneming van de in van Regeeringswege uitgaande stukken gevolgde spelling in het *Staatsblad* geplaatst.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Binnenlandsche Zaken,